

Путівник для тренера

Модуль 3.

Інклюзивна політика та нормативна
рамка інклюзивної освіти

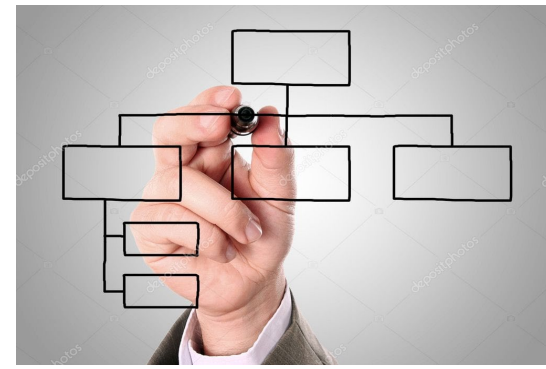
Тема 3.1. Міжнародні принципи інклюзії: від права до освітньої практики

Цілі сесії

- Осмислити ключові міжнародні орієнтири інклюзивної освіти
- Співвіднести їх з українським досвідом упровадження інклюзії
- Визначити поточний стан розвитку інклюзії в Україні
- Окреслити напрями подальших змін на рівні політики і практики

Структура сесії

1. Вступ і рамка: міжнародні принципи інклюзії
- 2. Практична вправа 1: «Від декларації до дій»**
3. Український шлях інклюзії
- 4. Практична вправа 2: «Інклюзія в Україні: шлях і точки зламу»**
5. Підсумок і рефлексія

Ключові міжнародні орієнтири

- Права людини та рівний доступ
- Освіта для всіх
- Інклюзія як процес, а не стан
- Універсальний дизайн та підтримка, а не «пристосування постфактум»
- Від медичної до соціальної моделі

**Міжнародні документи не описують як саме –
вони задають вектор і принципи**

Основні міжнародні документи

- Саламанкська декларація та Рамки дій (ЮНЕСКО, 1994)
- Конвенція ООН про права осіб інвалідністю (Стаття 24 та Загальний коментар №4)
- Інчхонська декларація/Освіта 2030 (ЮНЕСКО)

Право на освіту без дискримінації

Міжнародний документ: Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю (Стаття 24)

Суть принципу:

- Кожна людина має право на освіту без дискримінації за ознакою інвалідності чи інших особливостей
- Особи з інвалідністю не можуть бути виключені із системи загальної освіти
- Держава зобов'язана забезпечити реальний доступ до освіти з необхідною підтримкою

Освіта у системі загальної освіти та за місцем проживання

Міжнародний документ: Саламанкська декларація та Рамки дій (ЮНЕСКО, 1994)

Суть принципу:

- Люди з різними освітніми потребами мають навчатися у звичайних закладах освіти разом з іншими
- Освітня система повинна адаптуватися до різноманітності здобувачів, а не навпаки
- Різноманітність визнається нормальною і цінною

Підтримка замість сегрегації

Міжнародний документ: Загальний коментар №4 до Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (Стаття 24)

Суть принципу:

- Інклюзія означає навчання у загальному середовищі з необхідною підтримкою
- Окремі класи, групи або програми для осіб з інвалідністю не вважаються інклюзивною освітою
- Підтримка має надаватися без ізоляції від інших здобувачів

Інклюзія як системний і безперервний процес

Міжнародний документ: Загальний коментар №4 до Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю (Стаття 24)

Суть принципу:

- Інклюзія – не одноразове рішення чи окремий продукт
- Вона потребує постійних змін у політиці, управлінні, підготовці кадрів і фінансуванні
- Інклюзивна освіта є відповідальністю усієї системи

Гнучкі освітні траєкторії та навчання протягом усього життя

Міжнародний документ: Інчхонська декларація/Освіта 2030

Суть принципу:

- Освіта має бути доступною для людей різного віку і з різним життєвим досвідом
- Система освіти повинна пропонувати гнучкі форми, темпи і маршрути навчання
- Особлива увага приділяється вразливим групам і дорослим здобувачам освіти

Перехід від освіти до зайнятості та соціальної інтеграції

Міжнародний документ

Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 27 (Право на працю і зайнятість). Інчхонська декларація (UNESCO).

Суть принципу:

Освіта має не лише забезпечувати здобуття знань і кваліфікації, а й створювати умови для **реальної участі людини у суспільному житті та на ринку праці.**

- готувати здобувачів до професійної діяльності;
- забезпечувати практичне навчання і взаємодію з роботодавцями;
- підтримувати перехід від навчання до роботи;
- сприяти рівному доступу до зайнятості для людей з інвалідністю та інших вразливих груп.

Запитання до обговорення

1. Перекладіть цей принцип мовою вашого закладу – завершіть речення:

«У нашому закладі це означає, що....»

2. Визначте ознаки реалізації:

2 практики, які вже є:

2 зміни, які потрібно здійснити:

3.Оберіть один пріоритетний крок:

Що можна вже змінити упродовж цього року?

Інклюзія в Україні: короткий огляд шляху

- **1991** – рух громадських організацій за право дітей навчатися у системі загальної середньої освіти
- **2001** – перший Всеукраїнський педагогічний експеримент на рівні дошкілля та початкової школи
- **2009** – ратифікація Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю в Україні
- **Порядок організації інклюзивного навчання (2011)**

Інклюзія в Україні: короткий огляд шляху

- Інклюзія як складова реформи НУШ (2017)
- Створення ІРЦ, державні субвенції
- Порядок організації інклюзивного навчання у ЗПО (2019)
- Вплив війни: нові групи, нові потреби

Основні терміни

ЗУ «Про освіту» (2017)

Особа з особливими освітніми потребами - особа, яка потребує **додаткової** постійної чи тимчасової **підтримки** в освітньому процесі з метою забезпечення її **права на освіту**.

Порядок організації інклюзивного навчання в ЗПО (2019)

Здобувачі освіти з ООП - особи з ООП, які здобувають освіту у ЗПО

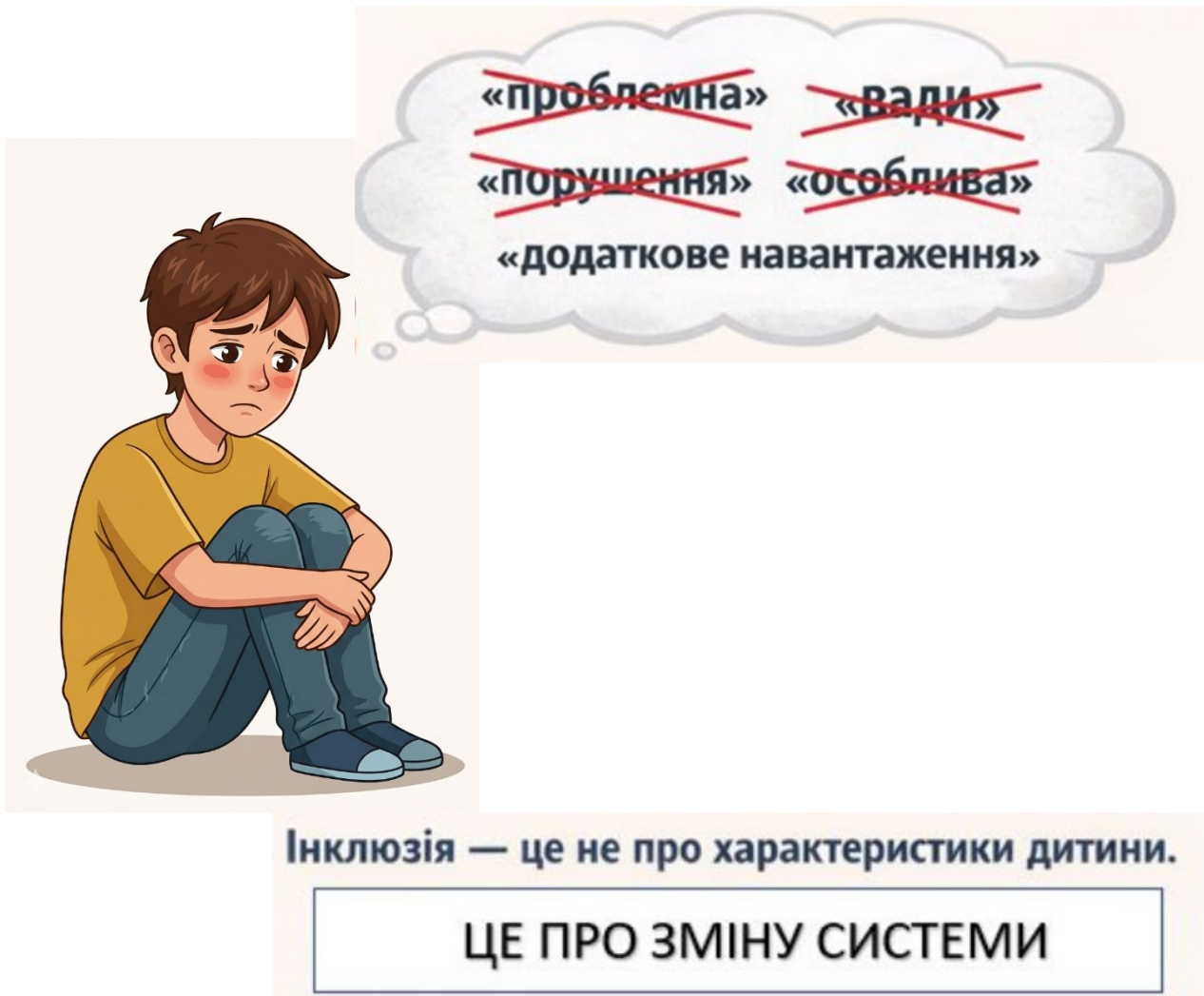
Інклюзивна група – група у ЗПО, в якій поряд з іншими навчаються одна або більше осіб з ООП

Основні терміни (Порядок організації інклюзивного навчання в ЗЗСО, 2021)

Адаптації - зміна методів і способів навчання, рівня складності завдань з урахуванням індивідуальних потреб учнів з ООП без зміни загального обсягу навчального навантаження та очікуваних результатів навчання.

Модифікація - зміна змісту (шляхом спрощення, виключення, об'єднання тощо) навчання з урахуванням особливих освітніх потреб учнів із зміною загального обсягу навчального навантаження та очікуваних результатів навчання.

Інклюзія – це не про «проблемну» дитину

Практична вправа: Етапи розвитку системи

 Заперечення («Такі люди не можуть навчатися в системі загальної освіти»)

 Толерантність («Ну добре, це окремі випадки»)

 Інституалізація
(асистенти, команда супроводу)

 Практики (адаптації, доступність)

 Система (маршрут від вступу до працевлаштування)

1. На якому етапі перебуває система професійної освіти зараз?
2. На якому етапі перебуває ваш заклад?
3. Навести 2 аргументи

Вебсайт Громадської спілки
ВГО "Національна Асамблея
людей з інвалідністю України"
www.naiu.org.ua

Більше інформації про проєкт "Інклюзивна
професійна освіта: покращення навчання для
ветеранів та людей з інвалідністю"

Дякую за увагу!